עלון שבועי מבית "בני אמונים"

וכל מאמיניים

פרשת וירא

בנתיבות אמונים

מעומקה של פרשה בענייני אמן ותפילה

המתפלל על חברו... הוא נענה תחילה

מן המפורסמות שבין הסגולות הרבות שנקשרו בעולמה של תפילה, נודעה היא סגולת: "המתפלל על חברו... הוא נענה תחילה".

מקורה של סגולה זו הינו בדברי הגמרא (ב"ק צב א, הובא ברש"י בפרשתנו כא א) המבארת את סמיכות תפילתו של אברהם על אבימלך ואשתו (כ יז): "וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹקִים וַיִּרְפָּא אֱלֹקִים אֶת אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְאַמָּהֹתָיו וַיֵּלֵדוּ", לפסוק המבשר על לידתו של יצחק (כא א): "וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר" - ללמדך: "כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר - הוא נענה תחילה!"

טרם ניגש לביאור טעמה ומשמעותה של סגולה זו, יש בנותן טעם להביא כאן את אשר הוסיף וביאר ה'אור החיים' הקדוש, כי על אף שזה מכבר הובטחו אברהם ושרה שייפקדו בבן, מכל מקום הייתה פקידה זו מותנית במצווה מיוחדת שיעשו, והבורא יתברך בחסדיו זימן להם את מעשה אבימלך כדי שבזכות תפילתו של אברהם עליו ייפקד אף הוא.

מדוע נוחה דווקא תפילה זו להתקבל?

מצינו כמה הסברים על גודל סגולתה המיוחדת של תפילה על אחרים:

א. בספרו **'בית אלקים'** (שער התפילה פי"ב) ביאר **המבי"ט** כי כאשר מתרגשת צרה על האדם, חלילה, והוא מתפלל לפני ה' שיושיעו, אין בכך ראיה על אמונתו התמימה בכוח התפילה, שכן ייתכן שרק מפני שהוא נתון בצרה והוא חפץ לצאת ממנה בכל דרך שהיא, מנסה הוא את כוחו בתפילה.

אך כשחברו הוא הנמצא בצרה, אזי ברור שתפילתו על חברו נאמרת מתוך הכרה אמתית בכוח התפילה ומתוך אמונה שרק הקדוש ברוך הוא יכול לרפאו ולהושיעו. וכיוון שתפילה הבאה מתוך אמונה תמימה גדול כוחה להתקבל, לפיכך כשיזדקק גם הוא לישועה זו - הוא ייענה תחילה, כי בתפילתו על חברו גילה שמאמין הוא בכוח התפילה באמת.

ב. בספר **'באר מים חיים'** (תרומה) מובא שכאשר מתפלל האדם על חברו ותפילתו נשמעת, משמש המתפלל כ'צינור' שדרכו עוברת הישועה לחברו. ומשכך, אם גם הוא עצמו זקוק לישועה זו - הוא זה שנענה תחילה, כי בטרם יימשך השפע ממנו לחברו, פועל הוא ישועה בעבורו עצמו.

ג. ב**'עין אליהו'** (ב"ק צב א) פירש בשם זקנו בעל 'שיח השדה': כאשר אדם רואה את חברו בצרה, גם אם הוא עצמו שרוי בצרה, חייב הוא לצער עצמו בצער חברו ולהתפלל עליו; כפי שנראה מבקשת אסתר המלכה מיהודי שושן (אסתר ד טז): "וְצוּמוּ עָלַי וְאַל תֹּאכְלוּ וְאַל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם גַּם אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן"; כלומר: אתם תתפללו על צרתי שאני מסכנת עצמי להיכנס למלך שלא כדת, ואני אתפלל בעבורכם על גזרת המן להשמיד להרוג ולאבד.

כאשר מתעלם האדם מצרתו האישית ומבקש רק בעבור חברו המצטער באותו עניין, מראה הוא בכך את אצילות נפשו, שגדול בעיניו צערו של חברו מן הצער שלו עצמו, וזכות זו מסייעתו וגורמת לכך שהוא זה שייענה תחילה.

ד. ובדרך צחות פירש בעל **'עבודת הגרשוני'** (ב"ק שם) את דברי הגמרא בבבא קמא שלא כפשוטם, כי כאשר מבקש אדם רחמים בעבור חברו ותפילתו יוצאת מקירות לבו בהתרגשות ובהתעוררות שכזו עד שנראה שכביכול **הוא עצמו** 'צריך לאותו דבר' ואין לו מנוחה כל עוד חברו נמצא בצרה - תפילה אמתית שכזו ראויה היא שתיענה מיד.

המתפלל כנגד טובתו האישית

ה. באופן שונה במקצת פירש **הרבי ר' בונים מפשיסחא**: "המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר" - היינו במקרה שלטובת המתפלל עצמו היה עדיף שחברו יישאר בצרתו ולא ייוושע, כפי שמצינו אצל אברהם שמצד טובתו האישית היה מעדיף שאבימלך יישאר בעקרותו כדי שלא יאמרו ליצני הדור: "מאבימלך נתעברה שרה" (ראה רש"י כה יט), אולם למרות זאת התעלם מטובתו והתפלל בעבור אבימלך, הרי שמעלה מיוחדת זו תעמוד לזכותו ותגרום לו להיוושע בדבר ישועה ורחמים ('שמחת ישראל' תורת שמחה אות רנב).

פטירתו של ה'שפת אמת' ממחלה נדירה

בערוב ימיו חלה ה'**שפת אמת**' במחלה נדירה ומסתורית שעד אותה עת לא הייתה מוכרת לרופאים, כאשר לגדולי הפרופסורים שהוזעקו למיטתו לא נותר אלא להרים ידיהם בייאוש.

לאחר פטירתו אמר ה'**אבני נזר**' מסוכוטשוב זי"ע בחריפותו: "הכל יודעים כי לפני ה'שפת אמת' באו בכל יום אנשים רבים לבקש ישועה למחלתם, והוא התפלל מעומק לבו לפני הקדוש ברוך הוא שיושיעם, כך שניתן לומר שלא הייתה מחלה בעולם שלא התפלל עליה.

והנה אמרו חז"ל כי 'כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה', לכן כשביקש הקדוש ברוך הוא ליטול את נשמתו הקדושה של ה'שפת אמת' לגנזי מרומים, באה לעולם מחלה חדשה לחלוטין, כזו שעליה לא התפלל מעולם, והיא זו שפגעה בו והכריעה את גופו ('ראש גולת אריאל' עמ' קנו).

בקשתו של רבי עקיבא איגר

עד כמה ראו גדולי ישראל את התפילה הזו כסגולה מעשית לישועה, נוכל ללמוד מלשון קודשו של **רבנו עקיבא איגר** בתשובה לשואל שתינה בפניו על מצב בריאותו הרעוע ('משפטי רע"א' בסוף הספר): "ואשר אני רואה ממכתבו שאינו בשלמות הבריאות ל"ע, בעוונותי הרבים גם אנכי בהאי פחדא יתיב, ואני מייעץ לכבודו רפואה, אם אינו לטורח, להזכירני בתפילתו הזכה, ויתקיים בו: 'כל המתפלל על חברו הוא נענה תחילה'".

וכך סיפר הגאון **רבי ברוך מרדכי אזרחי** שליט"א: "באחד מביקוריי בחוץ לארץ הופתעתי לפגוש בזוג שהכרתי מזה שנים כחשוכי בנים ובחסדי שמים זכו להיפקד, וזה היה הדבר שסיפרו לי בעניינם:

היה זה לאחר שנים רבות שבהן שפכו את שיחם בפני הבורא שיפקדם בפקודת ישועה ורחמים אך לא נושעו. בצר להם פנו לאחד מחשובי הרבנים בבקשת ברכה ועצה. כששמע הרב את בקשתם נאנח ואמר: 'גם לי יש בן הנשוי במשך שנים ארוכות וטרם זכה להיפקד בבנים, למרות תפילותיו. חז"ל אמרו כי המתפלל על חברו והוא עצמו צריך לאותו דבר - הוא נענה תחילה, עצתי אפוא לכם שמכאן ואילך תקדישו את תפילותיכם רק לישועת בני, ואף אני במקביל אבקש מבני וזוגתו שיתפללו רק בעבורכם וישועת ה' בוודאי לא תאחר!'

עשו שני הזוגות כעצת הרב ומכאן ואילך התפללו איש על רעהו, ואכן זכו הם לראות בהתגשמות הבטחת חז"ל, כאשר באותה שנה נפקדו שניהם באופן מופלא, ולא עוד, אלא שילדיהם של שתי המשפחות נולדו באותו היום ממש, ויהי לפלא!" ('ברכת דוד' לך לך)

עניית אמן סגולה לנשיאות חן

"אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ" (יח ג)

'אם נא מצאתי' - ראשי תיבות אמן; מכאן שהמקפיד על עניית אמן זוכה לנשיאות חן בעיני ה' ותפילתו נשמעת, וכפי שמובא בזוהר הקדוש (וילך רפה ב) שבזכות עניית אמן מתקבלות תפילותיהם של ישראל.

'תפארת אבות' פרשת כי תשא

אמר הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זיע"א:

"על ידי הברכה נברא מלאך
ולא תושלם יצירתו אלא בעניית 'אמן'".

וכך אכן נהג רבי שמעלקא

שלא לברך שום ברכה
מבלי שיענו אחריו 'אמן'.

'אהל יצחק' עמ' לו

"אמן" (=91)
"מלאך" (=91)

'אמן' ראשי תיבות
'אחד מלאך נברא'

יהודים יקרים!

הבה נקפיד כולנו לפתוח את היום באמירת ברכות השחר בפני מי שיענה אחריהן 'אמן', כך נזכה לשבח את הבורא בשלמות, ומברכותינו ייבראו מלאכי רחמים שיעמדו לישועתם של ישראל. אמן.

פניני אמונים — פניני אמן ותפילה בפרשת השבוע

תפילה על הכנסת אורחים

"**וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ**" (יח ח)

את לשון הכתוב 'עומד' פירש **רבי ישעיה מפשדבורז**', תלמיד החוזה מלובלין, על פי דברי חז"ל (ברכות ו ב) "אין עמידה אלא תפילה"; כי ב'עמידה' זו התפלל אברהם אבינו, עמוד החסד, לפני ה' שיזכה לקיים עם אורחיו את מצוות הכנסת אורחים כראוי בכך שיהיו האורחים המגיעים אליו רעבים ותאבים לאכילה.

'אוצר אפרים'

על מלאכים לא נאמר 'בטלה דעתו'

"**וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ**" (יח ט)

בפירושו לפסוק זה הביא **רש"י** את דברי רבי יוסי ברבי חנינא (ב"מ פז א) שכוונת המלאכים הייתה לשגר לשרה כוס של ברכה. אלא שלכאורה קשה, הרי בין המאכלים שהגיש אברהם לאורחיו לא מצינו שהוגש להם לחם (ראה רש"י לעיל פסוק ח), ואם לא התחייבו בברכת המזון מדוע אפוא נזקקו לכוס של ברכה?

אלא שהמעיין במקור ההלכה במסכת ברכות (לה ב) ימצא שהסיבה שהקובע סעודתו על מאכלים שאינם פת אינו חייב בברכת המזון, אף שאכל ומילא לשובע נפשו, הוא משום ש'בטלה דעתו' אצל רוב בני אדם שאינם קובעים סעודתם על מאכלים אלו.

כיוון שכלל זה של 'בטלה דעתו אצל כל **אדם**' (ברכות לה ב) אינו נוגע למלאכים, מובן מפני מה דקדקו אורחיו של אברהם לברך על סעודתם אף שלא קבעו סעודה על פת.

'חיי דוד'

גדולה תפילה מברכתו של צדיק

"**וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה לִּי עֶדְנָה**" (יח יב)

מדוע אכן צחקה שרה?

ביאר **הספורנו**: שרה סברה שהמלאך לא נשלח אליה בדבר ה' וברכתו אינה אלא כברכת נביא. לפיכך צחקה, כי ידעה שלנס גדול ועצום כהולדת ילד לעת זקנה שהוא ממש כתחיית המתים, לא יכולה להועיל ברכת נביא אלא ציווי מפורש מפי הקדוש ברוך הוא, **או תפילה שיש בה כדי לשאת חן לפניו**.

וכך דרש המשגיח הגה"צ **רבי אורי ויסבלום** לאור דברי הספורנו הנזכרים לעיל: מבהיל לראות עד כמה גדול כוחה של תפילה, הרבה מעבר לברכת הצדיק - שאף שבוודאי גם היא נחשבת לדבר גדול עד מאוד, מכל מקום בתפילה יכולים להשיג יותר...!

והוסיף: לעתים נענים אנו מפי גדולי ישראל שאליהם אנו מגיעים להתברך, בהוראה: "תתפלל בעצמך!" עלינו לדעת אין זו דחייה בעלמא, אלא תשובה הנובעת מדברי הספורנו הללו שכוחה של תפילה גדול הוא לאין ערוך מברכתו של אדם גדול.

'בית ועד' ז עמ' פ

שרה נדרשה לענות אמן!

"**וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָהָם לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה**" (יח יג)

דבר נפלא כותב **הרמב"ן** על פסוק זה: אמנם לא ידעה שרה כי אורחיה היו מלאכים ורק מתוך שחשבה כי ערביים הם צחקה לדבריהם; אך טענת הקדוש ברוך הוא כלפיה הייתה: "למה זה צחקה?!" הלוא היה לה לענות אחר דברי המלאך: "אמן כן יעשה!"

אברהם מבקש לפנים משורת הדין

"**הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר אֶל ה' וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר**" (יח כז)

אפשר לפרש כי בדבריו אלו ביקש אברהם לעורר רחמים על אנשי סדום, וכך אמר: "ריבונו של עולם! הלוא מצד הדין צריך הייתי כבר להיות עפר ואפר אחר שהושלכתי לכבשן האש, אלא שברחמיך הרבים נהגת עמי לפנים משורת הדין והצלתני; אם כן, אנא, נהג גם עם אנשי סדום לפנים משורת הדין, רחם עליהם ואל תשחיתם".

'שם משמואל'

תפילת הקרוב מתקבלת יותר

"**וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נָשָׂאתִי פָּנֶיךָ גַּם לַדָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי הָפְכִּי אֶת-הָעִיר**" (יט כא)

כאשר ביקש לוט להציל את העיר צוער, התחנן לפני ה': "אִמְּלָטָה נָּא שָׁמָּה הֲלֹא מִצְעָר הוּא וּתְחִי נַפְשִׁי", ונענה בחיוב: "הִנֵּה נָשָׂאתִי פָּנֶיךָ גַּם לַדָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי הָפְכִּי אֶת הָעִיר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ" - כיצד ייתכן שתפילתו של אברהם כשהתבשר על מהפכת סדום לא הועילה, ואילו תפילתו של לוט התקבלה לפני ה'?

ביאר המשגיח מלייקווד **רבי נתן וואכטפויגל** זצ"ל: כיוון שהיה לוט נוגע בדבר ובתפילה זו ביקש להציל עצמו, לפיכך התקבלה תפילתו יותר, כי 'בעל דבר' תמיד מתפלל אחרת... והוסיף המשגיח שבוודאי הועילה תפילתו רק בצירוף תפילתו הקודמת של אברהם אבינו!

'לקט רשימות' תפילה עמ' ריא

התפילה היא שהכריעה את הכף

"**וה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר**" (כא א)

מדוע נסמכה פרשה זו לפרשת אבימלך? ללמדנו שכל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר - הוא נענה תחילה (רש"י ע"פ דברי הגמרא ב"ק צב א).

תמה המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין**: והלוא כבר הובטח להם לאברהם ושרה שייפקדו בבן, ומדוע תולה הגמרא את הישועה בתפילתו של אברהם על אבימלך?

אלא, ענה המשגיח שמכאן נוכל ללמוד כי אף מי שהובטח בהבטחה כה מיוחדת עדיין זקוק לתפילה שתטה את הכף לזכות. וכפי שרואים אנו כאן שתפילת אברהם על אחרים היא שהכריעה את הכף וזיכתה אותו בבן.

'אור יחזקאל' ח"ד עמ' קעג

שלמות המלאך - עדות לשלמות המצווה

"**וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ ה' מִן הַשָּׁמַיִם... כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי יְרֵא אֱלֹקִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי**" (כב יא-יב)

נשאלת השאלה: וכי אברהם הקריב את בנו למלאך? מדוע אומר לו המלאך: "ולא חשכת... **ממני**"?

ביאר **הגר"א**: המלאך שדיבר כאן אל אברהם הוא זה שנוצר ממצוות העקדה. וכיון שכתוצאה מכך שנעשתה מצווה זו בשלמות נברא המלאך מושלם בכל המעלות, לפיכך אמר: 'ממני' - כלומר העובדה שאני נבראתי באופן כה מושלם מעידה כי עשית את המצווה בשלמות.

'קול אליהו'

כאן המקום להזכיר את דברי **הרבי ר' שמעלק'ע מניקלשבורג** כי המלאך שנברא מאמירת הברכה אינו מושלם אלא אם כן נענית הברכה ב'אמן'.

'אהל יצחק' עמ' לו

מעשה אמונים — סיפור שבועי על אמן ותפילה

שני מעילים במחיר אחד

משל נפלא שיש בו כדי לבאר את מעלת המתפלל על חברו הביא הגאון רבי עזרא אלטשולר זצ"ל בספרו 'תיקון האדם' (פ"י אות יג):

מעשה בשני ידידים טובים, האחד זקן והשני צעיר, שאירע ונקלעו למצב כלכלי קשה עד מאוד והגיעו עד פת לחם. החליטו לצאת למסע נדודים לתור אחר מקור פרנסה שיהיה בו כדי להמציא להם טרף חוקם, לשלם את חובותיהם ולחסוך למען עתיד טוב יותר.

במשך ימים ארוכים נדדו השניים בין ערים וכפרים, כשהם מנסים את מזלם בעבודות שונות ומשונות, אולם ההצלחה לא האירה להם פנים. סיבות כאלו ואחרות אילצו אותם עד מהרה לעזוב כלעומת שבאו ולהמשיך במסע החיפושים המייגע.

עבר קציר כלה קיץ, והנה באחד הימים הוצעה להם עבודה שהתאימה בדוחק לדרישותיהם. עבודה שמחד אינה דורשת מאמץ גופני רב ומאידך שכר הוגן בצדה.

היה זה כאשר התוודעו לבעל בית עשיר שחיפש אחר שומרים **הגונים** שיפטרלו ביערותיו וימנעו מגנבים לכרות מעציהם ללא רשות.

למרות השכר המפתה לא היו דורשים רבים לעבודה זו שכרוכה הייתה בשהות ארוכה בשממת היער תחת איום תמידי של היתקלות באי אלו ברנשים שחיי אדם לא היו יקרים בעיניהם, העושים את דרכם לביצוע זממם.

מחוסר ברירה הסכימו השניים ליטול על שכמם את העבודה, ומטבע הדברים סודרה חלוקת העבודה ביניהם באופן שהזקן ישמור על היער בימי החורף ובלילות הקיץ, ואילו הצעיר ישמור בלילות החורף ובימי הקיץ.

כאמור, תחילת עבודתם הייתה בימות החורף. הם החליטו לרכוש יחדיו במעט הכסף שהיה ברשותם מעיל טוב ומחמם, כזה שיהיה בו כדי להגן על גופם מן הקור העז ששרר ביער.

דא עקא, הכסף שהיה ברשותם הספיק אך בקושי למעיל אחד. הגיעו השניים לידי מחלוקת: הזקן טען כי המעיל מגיע לו, הן קשיש וחלוש הוא והקור בוודאי עתיד להזיק לו יותר מלידידו הצעיר והחסון. לעומתו נפנף הצעיר בהסכם שביניהם וטען כי בעוד ידידו עתיד לשבת בלילות החורף הקרים בבית המוסק והמחומם הוא זה שעתיד להסתובב באותן שעות במרחבי היער ולהיאבק ברוחות ובשלג.

כיוון שלא באו לעמק השווה החליטו לסור לעיר הגדולה, שם כיהן כאב"ד אחד מגדולי הדור, כדי להתייעץ עמו ולדון לפניו בשאלה הקשה שכמעט וקלקלה את יחסי האהבה ששררו ביניהם עד כה.

כיתתו השניים רגליהם לבית הרב ושם החלו להרצות את טענותיהם. זה טען בכה וזה טען בכה, והרב הקשיב לדבריהם בשתיקה. משסיימו אמר: "אכן, דין קשה עד מאוד הוא זה שהבאתם לפני שולחני, דין שכזה לא אוכל להכריע לבדי, עליי אפוא להביאו בפני בית הדין שיפסוק בדבר.

עם זאת, כדי שלא תצאו מביתי ריקם, אייעץ לכם מניסיוני עצת חכם שתוכל להביא לכם תועלת רבה ותסייע לכם לצאת מן הסבך בפסק דין ששניכם תהיו מרוצים ממנו:

בטרם הגיעכם לשטוח את טענותיכם בפני בית הדין, סכמו ביניכם שמרגע זה ואילך הנכם הופכים את טענותיכם: הזקן יטען בשביל חברו כי ראוי שהמעיל יגיע לצעיר כיוון שהוא זה שעתיד לשמור בזמנים הקרים ביותר, ואילו הצעיר יטען למען זולתו, כי מתוך שגופו של הקשיש חלש עתיד הוא לסבול מן הקור יותר ממנו, ואילו הוא הצעיר והנמרץ יכול לחמם את גופו גם בלא מעיל.

שני הידידים השתוממו יחד מן העצה המפתיעה, אך חזקה עליהם מצוות הרב שלפקחותו כבר יצא שם למרחקים. הם האמינו לו כי דורש טובתם הוא, והחליטו לעשות כדבריו.

ויהי בערב, בהתאסף ראשי עם בהיכל בית הדין, התייצבו הידידים והחלו להרצות את טענותיהם כפי שציווה הרב. הזקן טוען בלהט בעד הצעיר, והצעיר מתנצח לעומתו בעד טובתו של הזקן.

משסיימו התבקשו לצאת מהמקום לזמן מה כנהוג, כדי לאפשר לדיינים לעיין בדינם. או אז פנה אב בית הדין לנמצאים בהיכל בית הדין ואמר להם: "הנה נוכחתם כי שני הנידונים זקוקים למעיל המחמם, כי הלוא כל אחד מהם בוודאי אינו משוחד לטעון בעד זולתו, לולא הכיר בעומק נפשו עד כמה זקוק הוא לכך.

ברור הוא שאלמלא היו עניים כל כך בוודאי היו משתדלים לרכוש מעיל נפרד לכל אחד. הבה אחיי, נאסוף יחדיו את עשרת הרובלים הנדרשים לקניית המעיל הנוסף ובכך נפתור את בעייתם מן השורש".

עד מהרה נאסף הסכום הדרוש מבין היושבים בבית הדין, ומיד נקראו הידידים לשוב להיכל, כאשר במקום איגרת הפסק הוגשה להם מעטפה שבה עשרת הרובלים שהספיקו להם לקניית מעיל נוסף.

שמחים וטובי לב יצאו השניים מבית הדין נפעמים מפקחותו הרבה של הרב -

כי הנה נוכחו לראות שכאשר האחד מבקש בעבור רעהו מגיעה הישועה לשניים. אך אם כל אחד מבקש בעבור עצמו ומתעלם מרעהו, עלולים שני הצדדים להפסיד ולא להיענות.

shay עיצובים

"בני אמונים" ת.ד. 102 בני ברק | פקס. 08-9746102 | מייל. 9139191@gmail.com | ניתן לקבל עלון זה במייל מידי שבוע